

“GÜN SEÇME” GELENEĞİ BAĞLAMINDA BİR İNCELEME:
GEREDEVÎ’NİN *EYYÂM-NÂMESİ*

A Study in the Context of the Tradition of Day Selection:
Eyyâm-Nâme by Geredevî

Nilay KINAY*

ÖZ

Bu çalışmada, 16.yüzyıl şairlerinden Geredevî’nin, günlerin olumlu ve olumsuz özelliklerini sıraladığı eseri günümüz alfabe-sine çevrilmiştir. Bu günlerin içinde hangisinin olumlu-olumsuz olduğu ve bunun sebebi değerlendirilmiştir. Bu tür içeriği bulunan eserlerin, gün seçme geleneği çerçevesinde ele alındığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gün Seçme Geleneği, *Eyyâm-nâme*, Geredevî

ABSTRACT

In this study, the work by Geredevî, in which the positive and negative features of days are given, has been translated into today’s alphabet. The reasons why some days are negative and some are positive are evaluated. It is observed that such works are studied in the context of the tradition of day select.

Key Words: Tradition of day selection, *Eyyâm-nâme*, Geredevî.

Giriş

İnsanın geleceğe merak duyması ve bu merakı giderme adına muhtelif arayışlar içerisine girmesi, insanlık tarihi kadar kadim bir geçmişe sahiptir. İnsanın içinde yaşadığı kozmik âlemde insan zihnine uygun olan veya mevcut zihinsel gelişimi ile açıklamadan uzak olduğu pek çok husus söz konusudur. İnsanoğlunun sebep ve sonuçları ile algı sınırlarının dışında olan pek çok durum içerisinde galiba en ağırlıklı duruş gelecek kaygısı olsa gerektir. İnsanın geleceğe hükmetme, yaşanılabilir muhtemel olumsuzluklara karşı tedbir alma, bir bakıma geleceğe vakıf olma istek ve hevesi ile hareket etmesi insani bir tutum olarak da ele alınmalıdır. Bu doğrultuda, insanoğlu tarih boyunca, gelecekte haberdar olabilmek için birtakım yollara başvurmuştur. Bu durumların özünde yatan merak duygusunun tatmini kişiyi, Doğu kültüründe *Gaybî İlim*lerden sayılan “ilm-i tefeül”e diğer bir söyleyişle “fal”a yönlendirmiştir. Bu ilim İslamiyet’ten önce ve sonra değişik şekillerde işlenerek günümüze kadar gelmiştir. Bu gaybî

* Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Elmek: nilaykinay@atauni.edu.tr

ilimler arasında; *kiyâfet*, *ihtilâc*, *zehr*, *tayre*, *irâfet* gibi isimler sayılabilir. İnanış olarak kabul edilecek olan gün seçme ilmini de bunların arasına eklemek gerekmektedir. İsmi zikredilen fal içerikli türlere insanların müracaat etmesi, geleceğe dönük merakları tetiklediği gibi, bunu ortaya çıkaran temel unsurun da inanç olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda inanç kavramına göz atmak faydalı olacaktır. İnanç, sözlük anlamı ile “kişice, ya da toplumca, bir düşüncenin, bir olgunun, bir nesnenin, bir varlığın gerçek olduğunun kabul edilmesi” demektir (Boratav 1997:7). Bu kelime, boş inanış anlamını da çağrıştıracığı için gerekmediği yerde kullanılmaması uygun olacaktır.

Gelecek kaygısı ve bu kaygının kaynağı olan merak ögesi, adeta insan hayatının ayrılmaz bir parçasıdır (Sümbüllü 2010: 56). İnsanlar gelecekte haberdar olma ve yaşanabilecek olumsuzlukları en aza indirmeye isteği ve merakı sonucu çeşitli maddelere (kemik, kahve, taş, vs) ve daha birçok şeye yönelmiştir. Bu duygu ile insan uğurlu-uğursuz saat tespitine de somut bir anlam kazandırmıştır. Çalışmayı kapsayacak olan ilim gün seçme ilmi olduğundan ve diğer türlerin birçok çalışmada incelendiği görüldüğünden burada ele alınmamıştır.¹

1. EYYÂM-NÂME VE GÜN SEÇME İLMİ

Eyyâm kelime anlamı olarak; *günler* demektir. *Zaman*, *hengâm*, *devir* anlamına gelmektedir (Sami 2005: 233). Eyyâm-nâme başlığı verilen metinlerin de ismine uygun olarak işlendiği görülür. Günlerin isimleri başlığında yapılması ya da yapılmaması gereken şeyler verilmiştir. Günler anlamına gelen eyyâm yevm'in çoğuludur. *Rûz* kelimesinin anlamı da *gün*, *gündüz*, *yevm*, *nehâr* (Sami 2005:673) olarak verilmektedir². Edebi metinleri, manzum ve mensur olarak ayırmadan yapılan tür-tarz tanımı içinde eyyâm-nâme metinlerini koyacağımız

¹ Bu içerikler için bkz: ERTAYLAN, İsmail Hakkı. *Falnâme*. İstanbul: Sucuoğlu matbaası. 1951.

² Yevm anlamı rûz kelimesini de karşılar ve klasik Türk edebiyatı metinleri içerisinde bir türü teşkil eden *rûz-nâmeler*; isim olarak benzerlik gösterse de içerik olarak eyyâm-nâme ile benzeşmemektedir. Rûz-nâmeler günlük olayların yazıldığı defter olarak isimlendirilir. Sultan IV. Murâd'ın Revân ve Tebrîz seferinde yanında bulunan bir sefer kâtibinin rûz-nâmesinden örnek verecek olursak rûz-nâme ve eyyâm-nâme'nin içeriklerinin benzemediği görülecektir:

Şevvâl 13 Pazar: Bugün İzingimid (İzmit) önünde, Topyeri nâm mahalle nüzul olundu. Ve Sa'âdetlü Pâdişâhımız kendi mübârek elile, bir sünglün ve birkaç keklük öldürdü ve 'azamet ile menzil-i mezbûra gelince, seyl-i 'azîm ve balçık ile ki, atın karnını döğerti. Hattâ, mübârek etekleri, balçığa batmış idi. (Zeyrek 1999: 5).

alan tür kısmıdır. Edebî metinlerin aynı türde olanları birlikte okunup değerlendirilmeksizin türün tanımlanmasının yetersiz kalacağı kesindir (Akkuş 2007: 15). Eyyâm-nâme metni rûz-nâme ile benzeşseydi, aynı türün varyantı, ya da farklı adlandırması olarak değerlendirilebilirdi fakat içerik açısından farklı oldukları için eyyâm-nâme de bir tür olarak değerlendirmek yerinde olur.

Gün seçme ilmi: Yıldız ilminin bir şubesidir. Bu işi yapanlar, bir iş için hangi saat ve günün uygun olacağına veya olmayacağına hükmetmeye çalışır. Özellikle güneşin bulunduğu burca ve ayın konumu ile güneş ve ay arasında oluşan geometrik şekillere göre, uğurlu uğursuz saat tespiti bu şubenin ilgi sahasını oluşturur (Balcı 2008: 79). Gün seçme ilmi gerek halk arasında gerekse yönetim kesiminde ciddi muhatap bulmuş, bu ilme vakıf geleneksel adlandırmayla müneccimler, toplumun tüm katmanlarından büyük ilgi görmüştür. Bu ilgi öylesine yoğun ve ciddi olmuştur ki, eşref saat tespitine vakıf müneccimler sarayların daimi statüdeki çalışanlarından biri haline gelmiştir. Türk tarihindeki müneccimlik konusunda aşağıda vereceğimiz alıntı bu ilmin etki alanını, gücünü ve yaşam süresini ortaya koymak adına dikkate değerdir:

“Sultan Murad-ı kâmrân, efser- dih ü kişver- sitân hem padişah, hem kahraman, sahipkıran u Cem-haşem hatta Osmanlılarda son Nizip bozgununa kadar savaş zamanlarında müneccimler tayin edilmiş uzun asırlar boyunca müneccimlik en yüksek âlimler arasında bile görülmüş, Uluğ Beğ gibi bir matematikçi bile ahkâm-ı nücumla uğraşmıştır” (Köprülü 1986: 65).

Bu makalenin konusu olan Geredevî'nin *Eyyâm-nâme* isimli risâlesi de bu ilim alanı kapsamındadır. Metnin geneli haftanın günlerini ve bu günlerinin olumlu-olumsuz yanlarını öne çıkarmaktadır. Boratav'ın (1997: 83) eserinde de benzer inanışlara yer verilmiştir:

- Salı, Çarşamba, Cumartesi günleri büyük işler (çamaşır, vb) yapılmaz; yeni elbisenin dikimine o günlerde başlanmaz. Böyle işler için uğurlu günler: Pazartesi, Perşembe ve Cumadır.
- Cuma günü dikiş dikenin kısmeti bağlanır.
- Kırk Cuma birbiri ardınca tıraş olan insanın boynu vurulacaktır.

(Bir karşılaştırma örneği olarak, tırnak kesilmesi ile ilgili günlere bağlı, iki ayrı bölgedeki inanışlar):

Trabzon'da	İstanbul'da
Pazar : Hırstan kurtulur.	Hediye alır.
Pazartesi : Zengin olur.	Kabir azabı görmez.
Salı : İmanla gider.	Çocuğu ölür.
Çarşamba : Kötü huylu olur.	Kara haber alır.
Perşembe : Sevdiğinden miras gelir.	Zengin olur.
Cuma : İmanı artar.	-----
Cumartesi : -----	Hacca gider.

Geredevî'nin eseri, www.yazmalar.gov.tr adresi 03 Gedik 17617(a) kayıtlı arşiv numarasından elde edildi. Astroloji ve Astronomi ilmi konusu da kayıtlıdır. 60 varak olan metnin, çalışmamızı oluşturan kısmı 11b-25a varaklarını kapsamaktadır. Metin ile ilgili başka nüsha bulunmamıştır. Eserin başlığı *segir-nâme* ismini taşımaktadır. Eserin içindeki diğer başlıklar şu şekildedir: *eyyâm-nâme, der beyân-ı yıldız, fâl-nâme, gur-re-nâme, levh-nâme, rûz-nâme, şekil-nâme, tabiat-nâme, tâbir-nâme*.

Eser nesih yazı türü ile yazılmıştır. 15 satırdan oluşan sayfalar aharlı kâğıttır. Mukavva kapağı olan eser Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Kütüphanesinde bulunmaktadır. Okkültizm başlığını taşıyan gizli ilimler ile ilgili yazılan eserler genellikle müstakil eserler şeklinde ve müellif kayıtlarından yoksun olarak karşımıza çıkmaktadır. Taranan diğer eserlerden Abdulgani b. Abdulcelil Geredevî hakkında bilgiye ulaşılamamıştır³. Yazarı ile ilgili bilgi olarak sadece onun ölüm tarihinin (995/1586) olduğu tespit edilebilmiştir.

İlimler arasında İslami olanlar için ilm-ül-fal önemli bir yer tutar. Halkın her türlü yaşantısına tesir ettiği gibi daha da ileri giderek resmî işlemlerde de genişlemeye başlamıştır. Fal, ekâbir indinde ve bilhassa padişahlar katında fevka-

³ İSEN, Mustafa. *Sehi Bey Heşt Behişt*. Ankara: Akçağ Yay., 1998.

CANIM, Rıdvan. *Latifi, Tezkiretü'ş-Şuara ve Tabsıratu'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Başkanlığı Yay., 2000.

İSEN, Mustafa. *Âli, Kühü'l-ahbâr*. Ankara: AKM Başkanlığı Yay. 1994.

SUNGURHAN EYDURAN, Aysun. *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şu'arâ*. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetina.pdf> (15.01.2012). 2009.

Mehmed Nail Tuman. *Tuhfe-i Naili*. Ankara: Bizimbüro Yay., 2001.

Bursalı Mehmed Tahir. *Osmanlı Müellifleri*. Ankara: Bizimbüro Yay., 2009.

SOLMAZ, Süleyman. *Ahdî- Gülşen-i Şuara*. Ankara: AKM Başkanlığı Yay., 2005.

İNCE, Adnan. *Salim Efendi Tezkiresi*. Ankara: AKM Başkanlığı Yay., 2005.

lade bir rağbet kazanmıştır. Bu kadar geniş bir rol alan bu ilmi, usulleri ve adabı ile tatbik edebilmek için öğrenmek lüzumu hâsıl olmuş. Bu münasebetle de eserler vücuda getirilmiştir (Ertaylan 1951: 26). Meydana getirilen eserlerin her birinin dili de yazıldığı dönem ve hitap ettiği kesime göre farklılık göstermektedir. Metnin dış yapısı veya ontolojik olarak adlandırırsak reel tabakası diyebileceğimiz dil hususiyetleri, bizi yazarın üslubu ile alakalı olarak bilgi kırıntılarına ulaştırır. Bu yönüyle baktığımızda Geredevî'nin yazısında ilk tespit edebileceğimiz husus, kullandığı dildeki sade ve külfetsiz ifade tarzıdır. Sadelik kavramı burada sadece görünen ifadelerin anlaşılabilirliği ile ilgilidir. İncelenen Eyyâm-nâme metninin dil ve şekil özellikleri hakkında şunlar söylenebilir:

- a) Terkipli okunması gereken kelimelerde herhangi bir hareke ya da işaret kullanılmamıştır. Kelimenin anlamına göre terkipli okunması gerekenler anlama göre okunmuştur: sultân-ı İslâm, Firavn-ı ifrit.. gibi
- b) Göçüşme adı verilen dil olayına metinde de rastlanmıştır ve doğru şekli yazılmıştır: kurdet ⇨ kudret
- c) Metin içinde bağlaç görevi gören vav harfi eş ve zıt anlamlı kelimeler arasında, kelime sonundaki sese göre "u/ü ya da vu/vü" şeklinde yazılmıştır. Kelime sesli bir harfle bitiyorsa "u/ü" olmuştur: nimet ü bereket, nahs ü said, satı vü pazar, vb.
- d) Günümüz Türkçesine yakın bir dil kullanımı olması için kelime sonundaki b harfleri p'ye dönüştürülmüştür. Bazar ⇨ pazar, olub ⇨ olup, şübhe ⇨ şüphe, vb.
- e) Kelime ve kelime eklerinde yuvarlak-düzlük kuralına dikkat edilmediği görülmüştür:
öldü ⇨ öldi
- f) Bazı Arapça kelimelerde kısaltma kullanılmasına rağmen çeviri metinde kısaltmalı hâli kullanılmamıştır:
تع ⇨ te'âlâ şeklinde ve صلعم ⇨ v sav şeklinde yazılmıştır.

Geredevî'nin Eyyâm-name adlı eserinde, haftanın her bir günü, gerçekleşen veya gerçekleşeceği öngörülen gelişmelerin olumlu veya olumsuz sonuçları etrafında ele alınmıştır. Yılın muhtelif zamanları, o zamanlarda doğan çocukların tali' ve karakterleri üzerinde başka tesirler icra eder (Turan 1941: 24). Bu doğrultuda, haftanın tüm günlerinin muhataplar açısından ne oranda olumlu ne oranda

olumsuz hususlara işaret ettiğinin daha somut hâle getirilmesi adına aşağıdaki tabloyu oluşturmayı uygun gördük.

Tablo: 1

Günler	Olumlu		Olumsuz	
	f	%	f	%
Pazartesi	22	81,5	5	18,5
Salı	6	25	18	75
Çarşamba	18	47,3	20	52,7
Perşembe	26	78,8	7	21,2
Cuma	20	76,9	6	23,1
Cumartesi	8	33,3	16	66,7
Pazar	11	57,9	8	42,1

Tabloya bakıldığında; frekansları ve yüzdeleri verilen günler içerisinde en yüksek değere sahip olumlu günler olarak, Pazartesi, Perşembe ve Cuma gününü görürüz.

2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

Z1bz (1) Risâle-i Eyyâm-nâme

(2) Bismillâhirrahmanirrahîm

(3) Elhamdülillâhi vahdehu. Ve'sşalatü ve'sselâmü 'alâ men lâ-nebiyyi (4) ba'dehü. Ve 'alâ âlihi ve şahâbihi ellezînevfu 'ahdehu. Ammâ ba'd (5) kâlallâhu te'âlâ fi kelâmihi'l-kadîm. Fe erselnâ 'aleyhîm (6) rîhan şarşarân fi eyyâmin naḥisâtin ve kâle ibn-i 'Abbâs Raḍiyallâhu (7) 'anhâ el-eyyâm u küllehâ maḥlûkun lâkin ba'zuhâ ḥulq-ı sa'îdin (8) ve ba'zuhâ nuḥûsan kemâ innallâha ḥalaḳal-'ibâdi ce'ale ba'zuhum (9) lil-cenneti ve ba'zuhum lin-nâr. Bes bu ḥadîşde ma'lûm oldı ki (10) günlerden sa'îdi ve naḥsî vardır. Bir maşlahata sa'dinde (11) mübâşerât ve naḥsinde ihtirâz

itmek gerekdir. Lâ-cerem (12) dünyâda insânîñ ba'zısı şâlih ve ba'zısı fâsik (13) olup ve zâlim olup kimisi ganî mün'im olup ahvâl-i

Z2az (1) intikâmda ve kimisi müflis olup şedâ'id-i âlâmda oldukları (2) bî-şekk ana rahmine veyâhûd dünyâyâ geldiklerinde sa'îd (3) ve naḥs sa'atlerinde muḥârîn oldukları ana göredir (4) ve daḥı nice kimseler meşâliḥe mübâşerât idüp, yümn-i (5) iḳbâl ile itmâm bulup, nicesi miḥnet ü meşakḳat (6) çekdikleri sa'îd ü naḥs günde mübâşarat olduğına (7) göre idügüne şüphe yokdur. Bu faḳîr ü ḥaḳîr (8) muḥtâc ilâ rahmetullahu te'âlâ 'Abdulganî bin 'Abdulcelîl (9) murâd idünüb her günüñ sa'îd ü naḥs ve sâ'ir (10) ḥavaşşa müte'allık olan eṭvârın tefâsîr ü kütüb-i (11) mu'tebere ve ḥikâyât-ı mufaşşal u müşerreḥdir ḥikmet (12) ü gayr-ı maṭrûḥ cem' idüb bir risâle eyledim ki (13) erbâb-ı ḥâcâta münâsip ve aşḥâb-ı menâḳıba alellâhu (14) te'âlâ ḳadr hem şerḥ-i bi'l-fazl u şadr hem vesâ'ir-i ekâbir (15) ü aşâgîr ü fuḍelâ sermâzi vü gâyirden her biri

Z2bz (1) bu risâleye 'amel ḳılub küllî fâ'ide-i mülâḥaza vü müşâhede (2) eyleyüp ve bu faḳîr (ü) ḥaḳîri ḥayr du'â ile añalar. Mûcib-i (3) rahmet ü sebeb-i maḡfireti ilâllâhil-müste'ân u 'aleyhi't-tekkelân

(4) el-yevm'ül-eḥad

(5) 'Acemler bu güne yek-şenbe dirler pazâr günidir 'ıyd-ı(6) naşârâdır. Dünyâ günleriniñ ibtidâsıdır. Ve binâyâ (7) maḥşûşdır. **Beyt** yekşenbe est rûz-ı binâne (8) îñ 'amel der ḥadîş mezkûr est. Binaya başlamak (9) ve bâğ u bâğce dikmek eyüdir. Zirâ Ḥaḳ Subḥâne ve te'al (10) dünyâyı arz (u) semâvâtı tağı taşı bu gün ḥalḳ eyledi. (11) mübârek gündür bu günde bir şerîf sa'at vardır. (12) bu günüñ ibtidâsı şerîfdir ve mübârekdir. Ammâ bu gün (13) kesilen esbâb u libâs mübârek olmayup şaḥibi (14) miḥnet ü elemden ḥalâş olmaya. Ve bu gün tırâş (15) olan kimesne gelecek pazara dek ḡamdan ḥalâş olmaya.

Z3az (1) bu gün tırnaḳ kesmek memnû'dur. Her kim tırnaḳ kesse (2) malı telef ola. Berekatı ḳalmaya. Ve bu gün 'arab cânibine (3) sefer memnû'dur. Ve bu gün bu gice ana rahmine düşen (4) oḡlan el-'ıyâz u

billâh kaṭṭâ^c-ı tarîk olur. Bu gice (5) ḥoros bî-vaḳt ötse ol evden bir kimesne ölmesine (6) delâlet ider. Bu gün ayñ ibtidâsı olsa ay (7) yigirmi toḳuz günde temâm olur ve Muḥarremiñ ğurresi (8) bu günde olsa kış hoş ola ve ol sene yağmur (9) çok ola ve bazı yerde ‘asel az ola ve kızlık ola. (10) ve Ḥorasan ili eminlik ola ve mağrib vilâyetinde ḥârici (11) zuhûr ide ammâ galebâ Sultân-ı İslâmîñ ola ñ (12) bu gün penc-şenbe gicesi şemse mu-te‘allıktır tezevvüc ve sefer (13) kılmak ve şatı pazâr itmek ve yeñi giymek ve aṭa binmek (14) ve eyi maşlahatlarda bulunmak ve pâdişâhlar u begler yanına (15) varmak eyüdür. Ve bu gün penc-şenbe gicesi toğan

Z3bz (1) oğlan ‘âlim ü kâmil olup sultân cânibinden (2) manşib bula. Ve bu gün hasta olan kimesne iki (3) gün veyâ yedi gün veyâ toḳuz gün hasta ola. (4) Andan soñra şıḥhat bula. Bu günün ‘azimeti budur. (5) bunu yazup hasta olan kimesneye şuyın içereleler (6) şifâ bula bi-izn’illâhi te‘âlâ Bismillâhırrahmanırrahîm velev enne (7) ḳur‘ânen suyyırat bihi’l-cibilü ev ḳuttı‘at bihil arz u ev küllime (8) bihil-mevte bellillâhu illâ murcemi‘ân velehu mâ sekene fi’l-leylî (9) ve’n-nehârı ve hüve’s-semi‘u’l-‘alîm.

(10) El-yevm’ül-işneyn

(11) ‘Acemler bu güne dü-şenbe dirler pazâr irtesidir mübârek (12) gündür. Ḥaḳ Subḥâne ve te‘âl eşcârı ve nebâtı bu gün (13) ḥalk idüb ve iki cihân faḥri Sultânü’l-enbiyâ ‘aleyhi’s-(14) şalatu ve’s-selâm bu gün dünyâya geldi ve Cibrîl (15) ‘aleyhi’s-selâm bu gün vaḥiy getürdi ve dünyâ evinden

Z4az (1) intikâl eyledi. Ḥaḳ te‘âlâ Ḥazretine vâşıl oldu ve Ḥazret-i (2) İbrahîm ‘aleyhi’s-selâm Ka‘beyi bu gün temâm eyledi ve Ḥazret-i (3) Musâ ‘aleyhi’s-selâm münâcât-ı Tûra bu gün cıkdı. (4) ve bi’l-cümle necât günidir. Ve bu gün ana rahmine (5) düşen oğlanıñ baḥt-ı mübârek simâ vü ḥâfız-ı (6) Ḳur‘an ve şâhib-i devlet ü maḳbûl ola. Bu gün (7) tırâş olan kimseniñ devleti arṭa ve ni‘meti ziyâde ola. (8) ve bu gün tırnaḳ kesen kimesneyi ḥatrı hoş ola. (9) ḥâfız u ḳârî ola. Ve bu gün her cânibe sefer eyüdür. (10) Ammâ maşrıḳ cânibine sefer memnu‘dur. Ve bu gice ḥoros (11)

bî-vaqt öterse şâhibine bir eyü haber gele. Bu gün (12) yeñi olan ay yigirmi tokuzuncı günde temâm ola ve seneniñ (13) gurresi bu gün olsa kış hoş ola ve balık (14) çok ola ve her yemiş ü bal çok ola ve ucuzluk (15) ola. Ammâ otluğa âfet erişe ve cümle vilâyetde

Z4bz (1) zükâm çok ola. Ve Gürcistân ilinde kamu niçmetler bol (2) ola ve şark tarafında hâricî zuhûr ide. Bu gün (3) ve Cum'a gicesi Kamere müte'allıktır. Bu gün ve bu gice sefer (4) ve şatı vü pazâr itmek ve nikâh eyüdir. Ve bu gün (5) beyne's-şalâtın gâyet sa'ddır. Bu gün kesilen (6) esbâbîñ şâhibi hûb ola ve şerîf ü mükerrrem ola. (7) ve tohûm ekmek bâğ u bâğce dikmek ve imâret yapma (8) ve hacâmât itmek ve bir yerden bir yere haber götürmek (9) ve her işe şurûc itmek eyüdür. Ammâ gizlü iş tiz (11) fâş olur. Bu gün bu gice toğan oğlan (10) kuvvetlü vü mübârek ve halk icinde hürmetlü ola. (12) Bu gün hasta olan kimesneye bu âyet-i kerîmeyi yazup (13) şuyın içürelere şifâ bula bi-izn'illâhi te'âlâ (14) Bismillâhirrahmanirrahîm errahmanirrahîm ve lekad evhaynâ ilâ mûsâ en esri⁴ (15) bi ibâdî leyley innekümmüttebe'ün⁵ velehu mâ sekene fi'l-leyli

Z5az (1) ve'n-nehâr ve hüve's-semi'ül 'alîm⁶ velâ havle velâ (2) kuvvete illâ billâhi'l-'aliyyi'l-'azîm î

(3) el-yevm'üş-şâlis

(4) 'Acemler bu güne se-şenbe dirler. Salı günidir bu gün (5) evde oturub ıslâh-ı nefis eylemek lâzımdır. (6) kaşd-ı hacâmata mahşûsdır. Beyit. Rûz-ı se- (7) şenbe gün-i hacâmat ü kaşd rûz-ı ta'tîl ü şuglı (8) mendüst. Zirâ Hâk te'âl cemîc mekrûhâtı (9) bu gün halk itdi Havvâ anamız hayz bu gün (10) gördi. Kâbil Hâbil'i bu gün katl eyledi. Ve Circis (11) peygamber bu gün şehîd oldu. Ammâ kuşluk vaqti (12) sa'ddır. Bu gün kesilen libâs uğurlana (13) veyâ evde yana veyâ şuya garq ola. Ve bu gün (14) tırâş olan kimesneye şar' u hastalık (15) 'âriz ola ve 'âdet idinüp kırk şalı

⁴ Kur'an-ı Kerim, Taha 20/77

⁵ Kur'an-ı Kerim, Duhan 44/23

⁶ Kur'an-ı Kerim, En'am 6/13

Z5bz (1) tırâş olsa helbetde katlı ola. Bu gün tırnağ (2) kesen kimesneniñ mevti afacân ile ola ve bu gün (3) bir kimesne saçın ve şakalın tarasa tiz ağara. (4) ve bu gün ana rahmine düşen oğlan sahi vü rahîm (5) olup dilinde kızb câri ola. Ve bu gice (6) ħoros bî-vaqt ötse şâhibiniñ eyü oğlı (7) vücûda gele. Ve bu gün yeñi ay olsa yigirmi (8) toköz günde temâm ola ve seneniñ ibtidâsı (9) bu gün olsa kış katı ola ve qar çok ola. (10) ve eşcâra âfât erişe ve bal yağ az ola ve havâdis (11) çok ola ve Gûrcistan icinde tereke çok (12) ola. Ve Rûm vilâyetinde ħârici zuhûr ide i (13) bu gün şimâl tarafına sefer itmek memnû'dır. Ve bu gün (14) düşünbe gicesi Mirrihe müte'allıktır. Her işten (15) ihtiraz gerekdir ammâ düşmâna bulaşmak eyüdir.

Z6az (1) Hağ te'alâ 'avniyle fetĥ ü zafer bula. Ve bu gün bu (2) gice dünyâya gelen oğlan cellâd u ħûn-rîz (3) ola. Bu gün ħasta olan kimesneniñ ħastalığı (4) midesinde ola sekiz gün gecdikden soñra (5) ħoş ola. Bu günün 'azimetî budır yazup (6) şuyın icürelere şifâ bula bi-iznillâhi te'alâ amîn. (7) Bismillâhirrahmanirrahîm yâ Rahman yâ rahîm yâ 'azîmi fetĥnâ (8) ebvâbe's-semâi bîmâin munhemirin ve feccernâ'l-arza 'uyûnen (9) felâtefe'l-mâ'u 'alâ emrin kâdqudire ve ħamelnâhu 'ala zâtî (10) el-vâĥin ve dudurin tecrî bia'yuninâ cezâ'en limen kâne küfire

(11) el-yevmü'r-râbi'

(12) 'Acemler bu güne cehâr-şenbe dirler naĥs u fâ'ide(13)siz gündür ammâ devâ icün şerbet icmek (14) ve ot icmege nâfi'dir. Şerbet icmege maĥşûşdır (15) beyt şerbet ender cehâr-şenbe ħor cehâr-şenbe

Z6bz (1) maĥall-i şurub ve ħammâma girmek daĥı eyüdir. Zirâ (2) Hağ te'alâ nûrî nârî ve deñizleri ırmaqları bu gün (3) ħalk eyledi ve fâ'idesiz oldığına sebep budır ki (4) 'İvec bin 'Unğ Fir'avn-ı 'ifrit ve Şeddâd ü 'Âd (5) kavmleri ve Kârûn u şâliĥ ü semûd ü Lût ü Hûd (6) kavmi cümlesi cehâr-şenbe günü helâk oldılar. (7) ve her ayıñ cehâr-şenbe günü naĥsdir. Bu gün (8) Bâyezîd-i Bisâmî Ĥazretleri qarındâşına eydür gel (9) seyregidelim qarındâşı eydür bu gün gitmek eyü (10) degildir nâ-mübârekdir.

Bâyezîd-i Bisâtami eydür Yûnus (11) ‘aleyhi’s-selâm bu gün toğmadı mı karındâşı eydür (12) toğdıgıcün balık karnı yatağı oldu Bâyezîd (13) eydür Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm bu gün toğmadı mı (14) karındâşı eydür toğdıgıcün babasından (15) ayrılıp âhir MıŖrda maħbûs olmadı mı Bâyezîd

Z7az (1) eydür İbrahîm ‘aleyhi’s-selâm bu gün olmadı mı karındâşı (2) eydür geldiği icün Nemrûd oda atmadı mı Bâyezîd eydür (3) Hâzret-i Resûl ‘aleyhe’s-selâm bu gün kâfir ile (4) ceng idüp anları helâk itmedi mi karındâşı eydür (5) ceng itdigicün nice zaħmet ceküp âhir mübârek (6) diŖi Ŗehîd olmadı mı ammâ bu gün ikindiden Ŗoñra (7) sa‘ddir. Ve bu gün kesilen libâs sâhibiniñ (8) rızkı arta ‘ıyŖ u ‘iŖret ziyâde ola. Bu gün (9) tırâŖ olan kimesneniñ rızkı ziyâde olup (10) ni‘meti bol ola. Ve bu gün tırnağ kesen kimesne (11) vesveseden emîn ola. Bu gün tâlib-i ‘ilm (12) kitâba ibtidâ eylemek eyüdür ve mübârekdir. Bir kimesne (13) cehâr-Ŗenbe günü bir yerden taŖ giderüb bir yerde (14) kosa ümîddir ki gelecek cehâr-Ŗenbe günü yine (15) yerine gele bu tağdırce mübârekdir. Ve bu gice

Z7bz (1) ana raħmine düşen oğlan kağtâ‘-ı tarîk u ħûn-rîz (2) ola. Ve bu gün yeñi olan ay otuz günde temâm (3) ola ve seneniñ ibtidâsı bu gün olsa kış orta (4) ħâlli ola ve kesb ü kâr eyü ola ve yağmur çok (5) ola ve yiller ü rüzgâr çok ese ve birinc çok (6) ola. Ve ni‘met ü bereket çok ola ve bezirgânlarıñ ni‘meti (7) keŖir ola ve ‘Irâk memleketine âfât eriŖe vü ‘arab (8) vilâyetinde bir bâd-Ŗâh helâk ola ve sulţân (9)-ı İslâm kuvvetde ola. Bu gice ħoros bî-vağt (10) ötse Ŗâhibiniñ oğlı ile anasınıñ arasına (11) ayrılık vâkı‘ ola. Ve bu gün Ŗimâl tarafına sefer (12) memnû‘dır. Ve bu gün ü yek-Ŗenbe gicesi ‘Uğârîde (13) müte‘allıktır. Sefer kılmak ve nikâh ü ticâret itmek ve yeñi (14) giymek ve bir yerden bir yere ħaber götürmek ve ekâbire (15) vü ehl-i divân katına varmak ve oğlan mektebe

Z8az (1) vermek bi’l-cümle eyüdür. Bu gün ħasûdlara (2) bulaŖmağdan ve onlar ile iŖ itmekden iħtirâz (3) gerektir. Ve bu gün bu gice toğan oğlan (4) ‘âkil ü kâmil ola. Bu gün ħasta olan (5) kimesne on günü gecdikden Ŗoñra eyü ola. (6) bu gün ‘azîmeti budır yazup suyın icürelere (7)

şifâ bula bi-iznillâhi te‘âlâ Bismillâhirrahmanirrahîm (8) ve’ş-şâffâti şâffen fezzacirâtı zecren (9) fennâ liyâti zikren inneliheküm le-vâhidün

(10) el-yevm’ül-hâmis

(11) ‘Acemler bu güne penc-şenbe dirler hâcet günidir. (12) bu gün talep olunan nesne kabul olur. Beyt (13) penc-şenbe be-cûyî hâcet-i huş bes talep (14) maţlûb est zirâ Hâk te‘âl cenneti cehennemi bu gün (15) halk eyledi. Dağı yevm-i fetħdir zirâ Hâzret-i

Z8bz (1) Resûlullâh şallallâhu ‘aleyhi ve’s-sellem Ka‘beyi bu gün fetħ (2) eyledi. Ve Hâzret-i Yûsuf bu gün Mışra girdi. (3) ve tahta bu gün gecdi. Ve atası Ya‘kûb ile bu gün (4) mülâkât oldu. Ve Hâzret-i Yûnus ‘aleyhi’s-selâm (5) bu gün Mışrı fetħ eyledi ve Hâzret-i İbrahîm ‘aleyhi’s- (6) selâm Nemrûd’a zaferini bu gün buldı. Bu gün (7) kaşd u hacâmat memnû‘dır. Bu gün kable’z-zevâl (8) sa‘ddır. Bu gün kesilen libâs şâhibine ‘ilm-i (9) erzânî ola ve ‘azîz muhterem ola. Bu gün tırâş (10) olan kimesne cümle halk içinde heybetlü olup rızkı ziyân ola ‘ayblu olup (11) zemmi ziyâde ola. Bu gün tırnak kesen kimesne (12) marâzdan hâlâş ola. Bu gün ikindiden sonra (13) kıble cânibine sefer memnû‘dır. Bu gün hayzdan (14) hâlâş olan ‘avrata cumâ‘ evlense hâşıl (15) olan oğlandan diyü ve biri kaç herkeş

Z9az (1) anıñ dizârına müştâk ve helâl müşkilât (2) ola. Ve bu gice ana rahmine düşen oğlan ‘âmil (3) ü kâmil ve kâdı vü ‘âdil ola. Bu gice horos (4) bî-vaqt ölse şâhibine eyüdir. Bu gün (5) yeñi olan ay otuz günde temâm ola ve seneniñ (6) ibtidâsı bu gün olsa kış eyü ola ve yâz hûb (7) ola. Vü miyve vü ‘asel çok ola bu yılıñ evvelinde (8) muhtelif marâzlar çok ve yağmur az yağup tereke (9) az ola ve Kûhistan ilinde ni‘met bol ola ve mağrib (10) ilinde ceng ve sultân-ı İslâm tâli‘i kuvvetde (11) ola. Bu gün ve dü-şenbe gicesi müştəriye mute‘allıktır. (12) sefer kılmak ‘ıyş u ‘işret itmek ve yeñi libâs giymek (13) ve ticâret itmek eyüdür. Bu gün ulu begler ve ‘âlim (14) katına varmak ve hâcet talep itmek ve müşterek (15) iş işlemek eyüdür. Ammâ gizlü iş tiz fâş olur.

Z9bz (1) bu gün bu gice toğan oğlan ʿâlim ü fâzıl (2) ve halk icinde hâkim ola. Bu gün hasta (3) olan kimesneniñ hastalığı korkudandır ola (4) iki yâ yedi gün zahmet çeke andan soñra eyü (5) ola. Bu gün hasta olan kimesneniñ ʿazimeti (6) budır yazup şuyın icüreler şifâ bula inşâallâhu (7) teʿalâ Bismillâhirrahmanirrahîm lâ ilahe illâ hüve'l-hayyü'l-(8) kayyûm. Lâ ilahe illâ hüve'l-melikü'l-kerîm. Sübhânallâhu (9) zî'l-ʿarşı'l-ʿazîm. İn yeşâe yüskine'r-rîha feyzellen (10) revâkide ʿala zuhûri inne fi zelike (11) lâ yu'tî liküllî şabbârin şekûr

(12) el-yevm'ül-cumʿâ

(13) ʿAcemler bu güne ezîne dirler ʿıyd'ül-mü'minîn ü haccü'l (14) müslümîn yevm-i saʿddir ve yevm-i vuşlat ü yevm-i (15) mağfîret ve nikâha maşşûşdır. Beyt

Z10az (1) Rûz-ı ezîne est. Rûz-ı nikâh cemʿ-i tezevvüc (2) ve ʿakd-ı maşbûb est. Nitekim Hâzret-i Âdem ʿaleyhi's- (3) selâm Havvâyı ve Hâzret-i Süleymân (ʿa m) Belkıs'ı (4) ve Hâzret-i Yûnus (ʿa m) Züleyhâyı ve Hâzret-i (5) Mûsâ (ʿa m) Şafûrâyı ve Hâzret-i ResûlAllâh (6) şallallâhuʿaleyhe ve's-sellem Hadîceyi vü ʿÂişeyi nikâh (7) eyledi. Ve Hâzret-i Hâk celle vü aʿlâ Hâzretleri (8) Âdemi Havvâyı bu gün ikindiden soñra halk (9) eyledi. Ve cumʿa günü cennete girdi yine Cumʿa (10) günü cennetden çıktı ve dağı Hâk Subhâne ve teʿalâ (11) Hâzretleri Cumʿa günü vü gicesi altı yüz kimsene kim (12) tāmûya müsteħak ola. Cumʿa şerefine âzâd olup (13) cennete lâyıķ ide ve Cumʿâ gicesi nişfu'l-leyl'de (14) ve hâtîb hutbede iken ve Cumʿâ nemâzından (15) ikindi nemâzına dek duʿâ idüp murâdı maşşûdı

Z10bz (1) maşbûldır ve ikindiden soñra gâyet saʿddir ve şerîfdir. (2) ve bu gün kesilen libâs şâhibi ʿazîz ü hürmetlü (3) ola ve Cumʿâ günü libâs kestirmek ʿâdeti olan (4) kimesneniñ ʿömri uzun devleti ziyâde ola. ĩ (5) bu gün tırâş olmak mübârekdir ve ʿâdet idinse (6) ʿömri tavîl ola ve malı çok ola ammâ Cumʿâ nemâzından (7) soñra tırâş ola ve eger Cumʿâ nemâzından evvel tırâş (8) olsa şabah nemâzından maşrûm kalur. Ve bu gün (9)

tırnağ kesen kimesneniñ ʿömri uzun ve malı keşîr (10) ola ve tırnağ Cumʿâ nemâzından evvel kesmek gerek. ĩ (11) bu gün ana rahmine düşen oğlan saʿid ü şehîd (12) ola. Bu gün ikinci nemâzından soñra ana rahmine (13) düşen oğlan faķîh ü ʿâlim ve ʿâdil ü evliyâdan (14) ola. Bu gün ʿArab cânî-bine sefer memnûʿdır. Ammâ (15) bu gün ev süpürmeyeler ve giyecek esbâb yumiyalar.

Z11az (1) zirâ mûcib nekbetdir ve helâke sebebidir. Hikâyet (2) olunır ki Hâzret-i Risâlet ʿaleyhiʿs-selâm zamânında (3) ʿıyâllu bir faķîr var imiş vü ʿıyâliniñ meʿkûlâtı (4) ve melbûsâtı icün iķtidârı yok idi. Bir gün ol (5) kimesne Hâzret-i Resûla gelüb şikâyet eylemiş ʿıyâlim (6) çok beslemege kudretim yokdır Allâh emriyle fevt (7) olmalarına râzî oldum didikde Hâzret-i Resûlullâh (8) (şav) buyurmuş var şimdengerü her Cumʿâ günü vü gicesi (9) esbâb yumağa müdâvemet ileydi az zamân icinde (10) kırıldı Cumʿâ günü sebab-i nekbet ü helâk imiş. ĩ

(11) ve bu gün yeñi ay olsa otuz günde temâm ola (12) ve seneniñ evveli bu gün olsa kış miyâne ola ve yağmur (13) az ola tereke az ola ve meyve ağacına âfet erişe (14) ve mağrib ili ucuzluk ola ve ʿArab vilâyetinde (15) hârici zuhûr ide. Bu gün ve se-şenbe gicesi

Z11bz (1) zühreye müteʿallıķdır ʿıyş u nûş itmek ve sefer kılmak (2) ve yeñi libâs giymek biçmek ve hammâma girmek kan aldırmaķ (3) ve aķa binmek ve hâatunlardan hâcet dilemek eyüdü. (4) ve bu gün bu gice toğan oğlan güler yüzlü eyü (5) sözlü ola ve ʿizzet ü hürmet ehli ola. Bu gice (6) ħoros bî-vaķt ötse şâhibine mübârek ola. Bu (7) gün ħasta olan kimesneniñ ħastalığı ħükm (8) ola ammâ tîz geķe bu duʿâyı yazup ol ħasta şuyın (9) icüreler şifâ bula bi-izn-illâh teʿalâ Bismillâhirrahmanirrahîm (10) ʿazamtü ʿaleyküm yâ maʿşereʿl-ervâĥ fevķe külli zebi ʿilmin (11) ʿalîm. Ve minhü külli şeyin bediʿuʿs-semevâti veʿl-arzi fe iznen (12) każı ermen fe innemâ yeķûlu lehü kün feyekûn. fesubĥânellezi (13) biyedihî melekûtu külli şeyin ve ileyhî türceʿûn. İnehü min Süleymâne (14) ve innehü Bismillâhirrahmanirrahîm illâ teʿalû ʿaleyye veʿtûnî (15) müslimîn. Ve muʿavizeteyn oķuya baʿde yâ şâfi yâ kâfi

Z12az (1) yâ Vâhid yâ Ehad yâ Allâh diye. Ve nikâh itmek hamelde (2) yaramazdır şevrde eyüdir. Seretânda yaramazdır. (3) sünbülde yaramazdır. Mizanda miyânedir. ʿaḳrebde (4) yaramazdır. ḳavsde eyüdir. Cedîde yaramazdır. (5) delvde yaramazdır. Hûtta eyüdir el-ʿilmü ʿindallâh

(6) el-yevm'üs-sebt

(7) ʿAcemler bu güne şenbe dirler yaʿni Cumʿa ertesidir. (8) şayd u şikâre eyüdür. Beyt Rûz-ı şenbe (9) be şayd mensûb est. Enderin rûz şayd-ı (10) mergûb est. Hâḳ teʿalâ eydür bu gün cehûdlar (11) günidir. Yevm-i naḥsdir mekr ü ḥile günidir. Zirâ (12) enbiyâdan bu gün altı kimesne mekr ü ḥile ile öldi. (13) biri Hâzret-i Yûsuf (ʿa. m) ve biri ʿİsâ (ʿa.m) ve biri (14) Yûnus (ʿa.m) ve biri Hâzret-i Resûlullâh (şav) (15) ve ḳavm-i yahûda eyyâm-ı usbuʿada bir gün ihtiyâr

Z12bz (1) eylemek dirildikde bu günü ihtiyâr eylediler âḥir Hâḳ (2) celle ve ʿalâ hâzretleri anları ḳahr eyleyüb şuratların (3) meymûn şuratına tebdîl eyledi. Ve bu gün nice (4) gecerse gelecek gündeñ öyle gecer ammâ bu gün öğle (5) nemâzı vaḳtinde saʿiddir ve mübârekdir. Bu gün (6) kesilen libâs mübârek olmayup şâhibi maḡbûn (7) u maḳhûr ola. Bu gün tırâş olan kimesne hefte(8)sine dek ḡamdan ḡalâş olmaya. Hikâyet olunır ki (9) bir yahûdi müdâvemet idüp otuz toḳuz sebt (10) gün tırâş olup şoñraki sebt kırḳ gün temâm (11) olsa gerek idi ḡammâma varub tırâş olmuş (12) boḡazı altın tırâş itdirirken taḡfifen eydür (13) yâ tellâk siziñ peyḡamberiñiz buyurmuşdır ki bir kimesne (14) kırḳ sebt günü tırâş olsa elbetde bir nekbete (15) uğrar işte ben kırḳ sebt günü tırâş oldum

Z13az (1) hîc nekbete uğramadım diyüb faḡr iderken usda (2) tellâk bir bir eydür ḡaşâ ki bizim peyḡamberimiz yalan söyleye (3) diyüb ol melʿûnuñ boḡazın ustura ile (4) çalup helâk eyledi. Ve bu gün tırnak kesen (5) kimesneniñ tırnaḳı mecrûḡ ola. Bu gün yeñi olan (6) ay otuz günde temâm ola. Ve muḡarrem ayıñ ḡurresi (7) bu gün olsa ol sene ḳış ḳatı ola nâ-bâliḡ (8) oḡlancıklar coḡ helâk ola ve miyve aḡaçlarına (9) âfet erişe ve tereke ve yirde olan ḡubûbât cümle (10) eyü ola ve baʿzı vilâyeti ḡâriciler

çalub gârât (11) eyleye ve maraz çok ola devlet-i sultân-ı İslâm (12) kuvvetde ola. Bu gün şark cânibine sefer memnû'dır. (13) bu gün ana rahmine düşen oğlan hoş hûy u (14) ağız hoş bûy ola vü gıybetden berhîzkâr (15) ola. Ve malı çok ola ve ser-firâz u gâzi vü şehîd

Z13bz (1) ola. Ve bu gice horos bî-vaqt ölse ol evde (2) olanlar birbirine muhabbeti çok ola. Bu gün (3) ve cehâr-şenbe gicesi zuhûle mutecallıktır. Hicbir işe (4) şuru' itmek eyü degildir. Mecmû'ından ferâgat evlâdır. (5) Ve ulu begler katına varmağdan ve hasûdlardan (6) u düşmân ile buluşmağdan hâzer gerekdir. Bu (7) gün bu gice toğan oğlanın 'ömri (8) uzun ve tâli'i sa'id ola. Bu gün hasta (9) olan kimesneniñ hastalığı kayğudan ola iki ya (10) yedi gün hasta ola. Bu günün 'azimeti budır. (11) yazup şuyın icürelere şifâ bula inşâallâhu te'âlâ (12) Bismillâhirrahmanirrahîm bismillâhillezi lâ yeğurru ma'â semûhu (13) şeyün fi'l-ardı velâ fi's-semâ'i vehüve's-semî'ü'l-'alîmü (14) şummun bükümün 'umyün fehüm lâ ya'çîlûn vallâhu'l-hâlimü (15) lâ ya'lemu'l-ğaybe illâllâhu.. mim

Z14az (1) yek-şenbe

(2) bu gün tırnağ kesen kimesneniñ cunûnı gidüp selâmet (3) ola. Bu gün tırâş olan kimesne gelecek bu güne (4) dek gamdan hâlâş olmaya. Bu gün kaç olunan (5) libâs mübârek olmayup gam hâşıl ola. Bu gün (6) kulağı cıñlasa ululardan fa'ide göre

(7) dü-şenbe

(8) bu gün tırnağ kesen kimseden selâmet gidüp (9) cünûn gele. Bu gün tırâş olan kimseniñ 'izzeti (10) ve ülfeti ziyâde ola. Bu gün kaç olunan (11) libâs mübârek vü mesrûr ola. Bu gün kulağı (12) cıñlasa sefer ide mal cem' ide

(13) se-şenbe

(14) bu gün tırnağ kesen kimseden vesvese gidüp emn ü (15) emâna dâhil ola. Bu gün tırâş olan kimesneye

Z14bz (1) şar'a ve hastalık hâşıl olup kurtulmaya. Bu gün (2) kaç olunan libâs hayrsız yâ şuya garķ ola. Bu gün (3) kulağı cıñlasa bir ziyâna irişe

(4) cehâr-şenbe

(5) bu gün tırnaķ kesmek a'ladır cüzzâm zaħmetin (6) gidere. Bu gün tırâş olan kimseniñ rızķı (7) ziyâde ola eksilmeye. Bu gün kaç olunan (8) libâs mübârek olup 'ömri uzun ola. Bu gün (9) kulağı cıñlasa beglerden ve ululardan fâ'ide göre

(10) penç-şenbe

(11) bu gün tırnaķ kesen kimseden günâh çıkup rahmet (12) dâhil ola. Bu gün tırâş olan kimesne halk (13) icinde heybetlü olup rızķı ziyâde ola. Bu gün (14) kaç olunan libâs mübârek olup şâhibi devletde (15) ola. Bu gün kulağı cıñlasa bir ulu kişiden fâ'ide göre

Z15az (1) ezîne

(2) bu gün tırnaķ kesen kimseden günâh çıkup rahmete (3) dâhil ola. Bu gün tırâş olan kimesneye mübârekdir (4) gâyetde 'âdet idine. Bu gün kaç olunan (5) libâs gâyet a'la mübârekdir. Bu gün kulağı (6) cıñlasa bir ziyâna uğraya ya işi âsân ola

(7) şenbe

(8) Bu gün tırnaķ kesen kimesneniñ bil cüzzâm zaħmetin (9) gidere. Bu gün tırâş olan kimesne de gelecek (10) bu güne dek ğam hâşıl ola. Bu gün kaç olunan (11) libâs müdâm ki üstündedir maraz hâşıl ola ĩ (12) bu gün kulağı cıñlasa eline ğaibden mal gire

(13)lâ ya'lemü'l-ğayb'elillâh

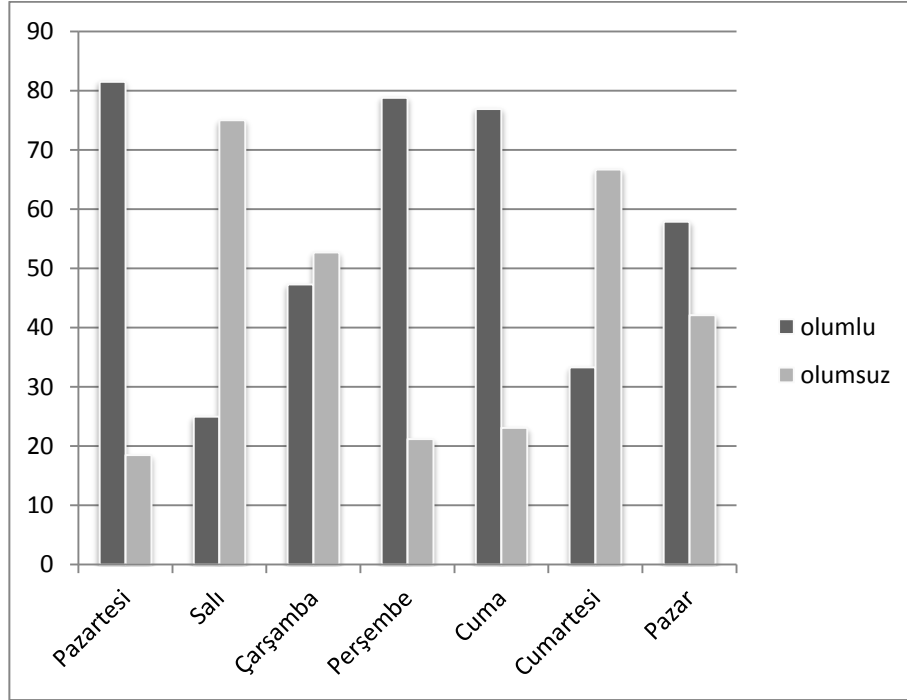
(14) el-'ilmü 'indallâh

(15) vallâhu â'lemü ve aħkemü min temmeti't-temmâm

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Bu çalışmada; eserin içeriği ile birlikte ana hatlarıyla gün seçme ilminin ne olduğuna dair bilgi verilmiştir. Halk nazarı ve inançları açısından günlerin insan ve tabiat üzerindeki olumlu-olumsuz etkisi kimi zaman kanaat, kimi zaman kehanet ifadeleriyle karşılık bulmuştur. Modern teknolojinin olmadığı ve geleneksel hayat tarzının hâkim olduğu bir dönemde insan zihninin hayatına ilk elden yön veren zaman kavramını ve bu kavramın alt birimlerine yaklaşımı, hem geleneksel inançtan hem de halk meteorolojisi ve halk takvimi eksenli yaklaşımlardan beslenmiş olabilir. Eser ekseninde **Tablo: 1**'de değerleri verilen günlerin olumlu-olumsuz tablosunu, grafik hâline getirip yorumlama da uygun görülmüştür. Bu sebeple oluşturulan grafik şu şekildedir:

Tablo: 2

Bu tabloda metinde ele alınan günlerde verilmiş olan olumlu ve olumsuz özellikler ve bunların değer grafiği görülmektedir. Yazarın düşüncesi ile oluşan

bilgiler ışığında, Pazartesi, Perşembe ve Cuma günleri büyük bir oranla olumlu olarak öne çıkmış; yine aynı tablodan hareketle Salı ve Cumartesi günü olumsuz yönü ağır basan günler olarak verilmiştir.

Günlerin, olumlu veya olumsuz ele alınışlarında, İslami veya gayri İslami açıdan barındırdığı kendine has nitelikleri ön plandadır. Bu doğrultu ile eserde yazar, ilgili güne ilişkin hükümlerini sıralarken bu hükümlerin, muhataplar nazarındaki ehemmiyetini artırmak adına; Hz. Muhammed, Hz. Yusuf, Hz. Yunus, Hz. İbrahim gibi peygamber kıssalarına atıfta bulunduğu gibi özellikle bazı günlerin kutsiyetini katmerlendirmek adına o güne ilişkin Hz. Muhammed'e atfen bazı ifadelerle yine hikâyeler içinde yer vermiştir. Metnin yazarı olumsuz olarak baktığı günler için de tarihte kötü anılan isimlerden Firavun, Kabil ve Semûd kavimlerinin kıssalarına yer vermiştir.

Neticede, insanın kendini tanıması ve geleceğine ilişkin saptamalarda bulunabilmesi hususunda, bir işaretler dizisi olarak ele alınabilecek olan bu eserler, barındırdıkları kültürel unsurların yanında, yansıttıkları genel toplumsal beklenti ve ilgi çekici açılımlarıyla günümüzde dahi varlıklarını devam ettiren ilgiye değer eserlerdir.

KAYNAKÇA

AKKUŞ, Metin. *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası Edebi Türler ve Tarzlar*. Erzurum: Fenomen yay., 2007.

BORATAV, Pertev Naili. *100 Soruda Türk Folkloru*. Gerçek Yayınevi. İstanbul. 1997.

Bursalı Mehmed Tahir. (Haz. C. Kurnaz-M. Tatçı). *Osmanlı Müellifleri I-III*. Ankara: Bizimbüro Yay. 2009.

CANIM, Rıdvan. *Latîfî Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Bakanlığı. 2000.

ERTAYLAN, İsmail Hakkı. *Falnâme*. İstanbul: Sucuoğlu matbaası. 1951.

İNCE, Adnan. *Tezkiretü'ş-Şu'arâ Sâlim Efendi*. Ankara: AKM Bakanlığı. 2005.

Kâtip Çelebi. Çev: Rüştü Balcı, *Keşfü'z-zünûn*. İstanbul: Tarih Vakfı Yay., 2008.

Kınalızâde Hasan Çelebi. *Tezkiretü'ş-Şu'arâ*. Ankara: Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurumu. 1989.

KÖPRÜLÜ, Fuad. *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: TTK Yay. 1986.

SAMİ, Şemseddin. *Kamûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı yay. 2005.

SOLMAZ, Süleyman. *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı*. Ankara: AKM Bakanlığı. 2005.

SÜMBÜLLÜ, Yusuf Ziya. *Fal ve Falcılık Kavramı Ekseninde Türk Kültür Tarihinde Fal ve Kehanet*. Erzurum: A.Ü.T.A.E.D. 2010.

TUMAN, Mehmed Nail. (Haz. C. Kurnaz-M. Tatçı). *Tuhfe-i Nâîf I-II*. Ankara: Bizimbüro Yay. 2001.

TURAN, Osman. *Oniki Hayvanlı Türk Takvimi*. İstanbul: Cumhuriyet Matbaası. 1941.

ZEYREK, Yunus. *IV. Sultan Murad'ın Revân ve Tebrîz Seferi Rûznâmesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı. 1999.